

ОЛІНГЕР ПРОТИ АВСТРІЇ (ÖLLINGER v. AUSTRIA)

У справі «Олінгер проти Австрії»

Європейський суд з прав людини (перша секція), засідаючи палатою, до складу якої увійшли судді:

- п. К. Л. Розакіс (C. L. Rozakis), Голова Суду,
- п. Л. Лукаїдес (L. Loucaides),
- пані Ф. Тюлькан (F. Tulkens),
- пані Е. Штайнер (E. Stainer),
- п. К. Хаджиев (K. Hajiev),
- п. Д. Шпільман (D. Spielmann),
- п. С. Е. Єбенс (S. E. Jebens),
- а також п. С. Нільсен (S. Nielsen), Секретар Суду,

після наради за зачиненими дверима 8 червня 2006 року постановляє таке рішення, ухвалене в зазначений день:

ПРОЦЕДУРА

1. Справу розпочато за заявою (№ 76900/01) проти Австрійської Республіки, поданою до Суду на підставі статті 34 Конвенції про захист прав людини та основоположних свобод («Конвенція») громадянином Австрії п. Карлом Олінгером (*Karl Öllinger*) («Заявник») 31 липня 2001 року.

2. У Суді заявника представляв п. М. Хагер (*M. Hager*), адвокат, що практикує у Лінці. Уряд Австрії представляла його уповноважена особа, посол Ф. Траутмансдорф (*F. Trauttmansdorff*), керівник Департаменту міжнародного права Федерального міністерства закордонних справ.

3. Заявник подав скаргу стосовно порушення його права на свободу зібрань.

4. Заяву було передано до першої секції Суду (пункт 1 правила 52 Регламенту Суду). Зі складу цієї секції, відповідно до пункту 1 правила 26 Регламенту Суду, було сформовано палату для розгляду справи (пункт 1 статті 27 Конвенції).

5. Рішенням від 24 березня 2005 року Суд оголосив заяву прийнятою.

6. Сторони не подали в подальшому зауважень по суті справи (пункт 1 правила 59).

ЩОДО ФАКТІВ

I. ОБСТАВИНИ СПРАВИ

7. Заявник, 1951 року народження, проживає у Відні.

8. 30 жовтня 1998 року заявник, член Парламенту від Партії зелених, повідомив управління зальцбурзького федерального відділку поліції про те, що відповідно до статті 2 Закону про зібрання від 1 листопада 1998 року, у День всіх святих з 9.00 до 13.00 він планує провести мітинг на Зальцбурзькому міському кладовищі біля пам'ятника загиблим воїнам. Він зазначив, що цей мітинг збігатиметься у часі та місці із зібранням «Камерадшафт IV», яке він вважав незаконним.

9. Метою мітингу мало бути вшанування пам'яті зальцбурзьких євреїв, що загинули від рук есесівців в часи Другої світової війни. Заявник очікував на участь ще близько шести осіб, що мали тримати в руках та прикріпити до свого одягу плакати з написами про вшанування пам'яті. Заявник зазначав, що жодних інших засобів вираження поглядів (таких як співи чи прапори), які могли б порушувати жалобу або загрожувати громадському порядку, використовувати не планувалось.

10. 31 жовтня 1998 року управління зальцбурзької федеральної поліції, посилаючись на статтю 6 Закону про зібрання і статтю 11 Конвенції, заборонило мітинг на тій підставі, що це може загрожувати громадському порядку та безпеці.

11. Управління зауважило, що Ф. Е., який також був членом Парламенту від Партії зелених, напередодні поінформував зальцбурзький федеральний відділок поліції про те, що нелегальне, на його думку, зібрання «Камерадшафт IV» з метою вшанування пам'яті есесівських солдат, загиблих у Другій світовій війні, мало відбутися в той же час і в тому ж місці, однак він відмовився надати гарантії того, що запланований мітинг у пам'ять загиблих зальцбурзьких євреїв не перешкоджатиме зібранню.

12. Управління зальцбурзької федеральної поліції зауважило, що «Камерадшафт IV» є легальною організацією. Подібно до інших організацій вона традиційно проводить церемонії вшанування пам'яті на Зальцбурзькому міському кладовищі у День всіх святих. Такі вшанування вважаються народною традицією, що, відповідно до статті 5 Закону про зібрання, не потребує офіційного дозволу. Перешкоджання цій та іншим церемоніям вшанування пам'яті може образити релігійні почуття відвідувачів цвинтаря і, безсумнівно, сприйматиметься як неповага до пам'яті солдат, загиблих у двох світових війнах, а відтак буде неприпустимою провокацією. Відповідно, виникав ризик протесту з боку відвідувачів цвинтаря, що, в свою чергу, могло вилитись у відкрите протистояння між ними та учасниками зібрання.

13. Управління зальцбурзької федеральної поліції видало розпорядження про те, що розгляд будь-якого оскарження цього рішення буде призупинено. Таким чином, демонстрація не могла відбутися.

14. 17 серпня 1999 року зальцбурзьке управління громадської безпеки відхилило скаргу заявника.

15. Управління звертає увагу на те, що «Камерадшафт IV» є легальною асоціацією, яка складається в основному з колишніх членів СС. Понад сорок років у День всіх святих вони збирались, аби вшанувати пам'ять солдатів СС, загиблих у Другій світовій війні, і покласти вінки до пам'ятника загиблим воїнам на Зальцбурзькому міському кладовищі. Останніми роками окремі організації організовували кампанії протесту з метою перешкодити церемонії вшанування пам'яті «Камерадшафт IV». Такі акції протесту призводили до емоційних суперечок з членами «Камерадшафт IV» та з іншими відвідувачами цвинтаря і потребували втручання поліції.

16. Управління державної безпеки, розглянувши надані Ф. Е. аргументи, прийшло до висновку, що запланований заявником мітинг мав на меті спровокувати конфронтацію з «Камерадшафт IV», і вирішило, що існувала нагальна необхідність заборонити мітинг з тим, щоб не порушувати громадський порядок та захистити церемонію вшанування пам'яті «Камерадшафт IV».

17. 13 грудня 2000 року Конституційний суд відхилив скаргу заявника щодо обмеження його прав на свободу зібрання, свободу вираження поглядів, свободу віросповідання та права не бути підданим дискримінації.

18. Конституційний суд зауважив, що органи влади, які були уповноважені ухвалити рішення про заборону зібрання, повинні були зважити на інтереси заявника щодо проведення мітингу та суспільні інтереси, які перераховані у другому пункті статті 11 Конвенції. Він додав, що заборона запланованого заявником мітингу не могла б бути виправданою, якби її єдиною метою було лише захистити учасників церемонії вшанування пам'яті «Камерадшафт IV», і висловив сумнів щодо оцінки органами влади того факту, що зазначена це-

ремонія вшанування пам'яті була народною традицією за змістом статті 5 Закону про зібрання та, відповідно до цього, не потребувала офіційного дозволу. Однак Конституційний суд визнав, що заборона запропонованого заявником мітингу виправдовувалась іншими підставами.

19. Справді, органи влади взяли до уваги також і той факт, що в попередні роки зібрання «Камерадшафт IV» часто ставали мішенню акцій протесту, що спричиняло значні незручності іншим відвідувачам кладовища, і кожного разу потребувало втручання поліції. За таких умов органи влади мали всі підстави вважати, що заборона запланованого заявником зібрання була потрібна для захисту громадян від можливих безпорядків.

20. Конституційний суд додав інші оцінки на підтримку цього висновку. Він звернув увагу на те, що День всіх святих є великим релігійним святом, коли населення традиційно відвідує кладовища для вшанування пам'яті померлих. Як релігійний ритуал, цей спосіб вшанування пам'яті померлих захищений статтею 9 Конвенції, яка накладає на держави позитивні зобов'язання захищати громадян, що здійснюють свої релігійні обряди, від навмисних перешкод з боку інших громадян. Пункт 2 статті 11 Конвенції відповідно накладає заборону на заплановане заявником зібрання, захищаючи права та свободи інших осіб. Відтак, ця заборона не порушувала жодних інших конвенційних прав, на які посилався заявник.

21. Це рішення було вручене адвокату заявника 5 лютого 2001 року.

II. ВІДПОВІДНЕ НАЦІОНАЛЬНЕ ПРАВО

22. Закон про зібрання від 1953 року (*Versammlungsgesetz*) регулює здійснення права на свободу зібрань. Пункт 1 статті 2 цього Закону передбачає, що будь-яка приватна особа, яка планує організувати публічне зібрання чи будь-яке зібрання, відкрите не лише для запрошених, а для всіх осіб, повинна не пізніше як у 24-годинний строк у письмовій формі повідомити про це органи влади, зазначивши мету, місце і час зібрання.

23. Відповідно до статті 5, окремі зібрання, такі, як розважальні заходи, народні традиції або релігійні відправи, не підпадають під дію Закону про зібрання.

24. Відповідно до статті 6, компетентні органи повинні накласти заборону на будь-яке зібрання, що порушує кримінальне законодавство або загрожує громадському порядку чи безпеці.

ЩОДО ПРАВА

I. СТВЕРДЖУВАНЕ ПОРУШЕННЯ СТАТТІ 11 КОНВЕНЦІЇ

25. Заявник оскаржував заборону провести заплановане ним у День всіх святих зібрання на вшанування пам'яті зальцбурзьких євреїв, які загинули від рук есесівців в часи Другої світової війни. Він передовсім посилався на статтю 11 Конвенції, в якій зазначено:

«1. Кожен має право на свободу мирних зібрань і свободу об'єднання з іншими особами, включаючи право створювати профспілки та вступати до них для захисту своїх інтересів.

2. Здійснення цих прав не підлягає жодним обмеженням, за винятком тих, які встановлені законом в інтересах національної або громадської безпеки, для охорони порядку або запобігання злочинам, для охорони здоров'я або моралі чи з метою захисту прав і свобод інших осіб і є необхідними в демократичному суспільстві. Ця стаття не перешкоджає запровадженню законних обмежень на здійснення цих прав особами, що входять до складу збройних сил, поліції або органів державного управління».

A. Аргументи сторін

26. Заявник погодився з позицією Конституційного суду, зокрема стосовно того, що заборона згадуваного зібрання не могла бути виправдана, якщо б вона мала на меті лише уникнути безпорядків, пов'язаних із зібранням, організованим «Камерадшафт IV».

27. У своїх аргументах він стверджував, що ця заборона не була виправдана іншими мотивами. Він підкреслював, що позиція, яку органи влади обстоювали в судових процесах на національному рівні, а уряд — в Європейському суді, не враховувала той факт, що метою зібрання було вираження точки зору, в даному випадку — нагадати громадськості про вчинені СС злочини та вшанувати пам'ять вбитих есесівцями євреїв. Те, що зібрання збігалось у часі та місці з церемонією, організованою «Камерадшафт IV» — організацією, що складалась, в основному, з колишніх есесівців — було основним елементом послання, яке він хотів донести. Органи влади не змогли навести достатніх доводів, щоб мотивувати виголошену заборону. Окрім того, вони не встановили належний баланс між інтересами заявника і «Камерадшафт IV» у проведенні відповідних зібрань та не доклали жодних зусиль з тим, щоб обидва зібрання могли відбутися. Заявник вважав, що зазначені рішення були ухвалені з тим, щоб перешкодити будь-якій законній критиці церемоніалу вшанування пам'яті солдатів СС.

28. Уряд підкреслив, що втручання в право заявника на свободу зібрань було передбачене законом, в даному випадку статтею 6 Закону про зібрання. Це втручання переслідувало законну мету, оскільки було спрямоване на забезпечення громадського порядку та захист прав і свобод інших, в даному випадку йшлося про те, щоб надати можливість всім, хто зібрався на кладовищі в День всіх святих, спокійно взяти участь у відправленні богослужіння, що також захищається статтею 9 Конвенції.

29. Щодо питання, чи була необхідною заборона запланованого заявником зібрання, то уряд наголосив на тому, що вироблена Конституційним судом судова практика вимагала від органів влади встановити баланс між інтересом заявника, який полягав в організації зібрання, та загальними інтересами, які викладені в другому пункті статті 11. Для того щоб встановити, чи це зібрання перешкоджало інтересам суспільства, органи влади повинні були також врахувати обставини, які могли бути об'єктивно підтверджені. Різні фактори виправдовували припущення органів влади про те, що заплановане заявником зібрання мало передовсім на меті перешкодити церемонії вшанування пам'яті «Камерадшафт IV»: місце й час проведення мітингу були обрані таким чином, щоб вони співпадали із зібранням «Камерадшафт IV»; висновок, наданий заявником та Ф. Е., іншим членом Партії зелених, які вважали це останнє зібрання незаконним; той факт, що ці обидві особи відмовились надати запевнення не перешкоджати церемонії покладання вінків учасниками «Камерадшафт IV». Окрім того, органи влади висловили справедливе припущення про те, що конфронтація між двома групами може перешкодити громадському порядку на міському кладовищі та образити релігійні почуття відвідувачів, що не мали до цього відношення. Для того щоб дійти такого висновку органи влади могли також послатись на досвід минулих років, коли зібрання, подібні до запланованих заявником, заважали відвідувачам, ставали причиною палих суперечок та вимагали втручання поліції.

30. Уряд визнав, що не можна забороняти зібрання лише тому, що існує певний ризик виникнення напруги та конфронтації між протиставленими одна одній групами. Однак, за конкретних обставин даної справи заборона була виправданою з огляду на захист прав інших осіб, які гарантує стаття 9 Конвенції. У День всіх святих традиційно вшановується пам'ять померлих. Для того щоб особи, які прийдуть на кладовище, могли безперешкодно відправляти релігійні обряди, слід було заборонити зібрання з метою уникнути того, щоб шумний інцидент порушив мир та спокій кладовища.

31. Відтак, оскільки ризику безпорядків не можна було уникнути, органи державної влади не мали позитивного зобов'язання надати дозвіл на проведення обох зібрань, оскільки заходи, які б мали перешкодити конфронтації (наприклад, встановлення поліцейських кордонів) самі по собі порушували б спокій кладовища у День всіх святих.

В. Оцінка Суду

32. Обидві сторони погоджуються з тим, що зазначена заборона порушувала право заявника на мирні зібрання, однак вона була законною, зокрема, передбачена в статті 6 Закону про зібрання, і вона слугувала легітимній меті, зазначеній у пункті 2 статті 11, а саме для «для охорони порядку», та «задня захисту прав і свобод інших осіб».

33. Сторони зосередили свою аргументацію на питанні про те, чи таке втручання було «необхідним у демократичному суспільстві» в значенні пункту 2 статті 11. Суд нагадує про те, що це поняття необхідності передбачає втручання, в основі якого будуть нагальна соціальна потреба та, зокрема, пропорційність законної меті, якої прагнуть досягнути. Договірні сторони наділені певним полем розсуду при визначенні існування такої потреби, однак лише Суд може остаточно встановити, чи обмеження узгоджуються з правами, які захищаються Конвенцією. Під час вивчення такого питання Суд має розглянути зазначене втручання у світлі всієї справи, для того щоб визначити, чи воно відповідало законній меті, якої прагнули досягнути, та чи підстави, на які спирались національні органи влади для виправдання такого втручання, видаються «належними та достатніми» (див. «Станков і Об'єднана македонська організація "Ілinden" проти Болгарії» (*Stankov and the United Macedonian Organisation Ilinden v. Bulgaria*), №№ 29221/95 та 29225/95, пункт 87, ECHR 2001-IX).

34. Суд передовсім відзначив, що дана справа стосується основних прав, які конкурують між собою. Права заявника на свободу мирного зібрання та на свободу вираження поглядів мають бути узгоджені з правом організації на безперешкодне проведення свого зібрання та право відвідувачів кладовища захищати свободу відправлення релігійних обрядів.

35. В тому, що стосується права на мирні зібрання, яке гарантується статтею 11, Суд нагадує, що це право накладає на державу-сторону як негативні, так і позитивні зобов'язання.

36. З одного боку, держава-сторона має утримуватись від будь-якого втручання в право на свободу мирних зібрань, що поширюється також і на маніфестації, які можуть дратувати або ображати тих, хто заперечує проти ідей або вимог, які заплановано продемонструвати в ході такої маніфестації (див. зазначену вище справу «Станков і Об'єднана македонська організація "Ілinden" проти Болгарії», пункт 86, та справу «Платформа «Лікарі за життя» проти Австрії» (*Plattform "Ärzte für das Leben" v. Austria*), ухвала від 21 червня 1988 року, серія А, № 139, стор. 12, пункт 32). Якщо б кожна можливість виникнення напруження або гострих суперечок між опозиційними групами під час демонстрацій могла слугувати виправданням їхньої заборони, суспільство наразилося б на проблему неможливості ознайомитись з іншими точками зору (див.

зазначену вище справу «Станков і Об'єднана македонська організація "Ілїнден" проти Болгарії», пункт 107).

37. З іншого боку, відповідно до статті 11, від держави може вимагатись вжити позитивних заходів з тим, щоб контр-маніфестація не заважала проведеному законній демонстрації (див. зазначену вище справу «Платформа "Лікарі за життя" проти Австрії», пункт 34, стор. 12).

38. Незважаючи на свою автономну роль та специфічність сфери застосування, стаття 11 Конвенції має також розглядатись і в світлі статті 10. Захист поглядів громадян та свободи їх вираження є однією з цілей права на свободу зібрань та об'єднання, яким присвячена стаття 11 (див. зазначену вище справу «Станков і Об'єднана македонська організація "Ілїнден" проти Болгарії», пункт 85). У зв'язку з цим слід пам'ятати про те, що пункт 2 статті 10 зовсім не дозволяє встановлювати обмеження на свободу вираження поглядів в царині політичних дискусій або щодо питань, які становлять загальний інтерес (там же, пункт 88, див. також «Шарзах і *News Verlagsgesellschaft* проти Австрії» (*Scharlach and News Verlagsgesellschaft v. Austria*), № 39394/98, пункт 30, ECHR 2003-XI).

39. Нарешті, посилаючись на статтю 9 Конвенції, Суд вважає, що якщо особи, які намагаються скористатись правом на свободу віросповідання, не можуть підставно сподіватись робити це без того, щоб не зазнати критики, відповідальність може бути покладено на державу в разі, якщо релігійні вірування будуть зазнавати протистояння або заперечуватись у такий спосіб, який стримуватиме осіб, що їх сповідують, від користування своєю свободою мати або виражати такі вірування. У таких випадках може знадобитись втручання держави для забезпечення мирного користування правом віруючими, що гарантується статтею 9 (див. «Інститут Отто Премінгера проти Австрії» (*Otto-Preminger-Institut v. Austria*), ухвала від 20 вересня 1994 року, серія А, № 295-А, стор. 18, пункт 49).

40. У даній справі федеральне управління поліції Зальцбурга та Управління державної безпеки Зальцбурга визнали за необхідне заборонити заплановане заявником зібрання з тим, щоб уникнути будь-яких перешкод церемонії вшанування пам'яті «Камерадшафт IV», яка вважалась народною традицією, а відтак, не потребувала дозволу, відповідно до Закону про зібрання. Вони, зокрема, взяли до уваги досвід попередніх кампаній протесту, вчинених іншими організаторами проти зібрання «Камерадшафт IV», які викликали гострі суперечки, заважали відвідувачам та потребували втручання поліції.

41. Конституційний суд відхилив такий підхід на підставі того, що він був таким, що надто обмежував. Він визнав, що заборона запланованого заявником мітингу не могла б бути виправданою, якби її єдиною метою було лише захистити учасників церемонії вшанування пам'яті «Камерадшафт IV». Однак, додав цей суд, оскільки держава відповідно до статті 9 має позитивне зобов'язання захищати осіб, які сповідують релігію, від перешкод, що можуть бути

умисно вчинені третіми особами, така заборона є виправдана, а значить правильним є також її застосування. Щоб дійти цього висновку, Конституційний суд звернув особливу увагу на те, що День всіх святих є великим релігійним святом, на яке населення традиційно відвідує кладовища для вшанування пам'яті померлих, і що, з огляду на досвід попередніх років, існувала загроза виникнення безпорядків в результаті суперечок між учасниками організованого заявником зібрання та членами «Камерадшафт IV».

42. Суд зазначає, що національні органи взяли до уваги різні положення Конвенції, які конкурують між собою. Його завданням є з'ясувати, чи цим органам вдалось встановити між ними справедливий баланс.

43. Зібрання, яке планував організувати заявник, мало, поза сумнівом, бути демонстрацією протесту проти зібрання «Камерадшафт IV», організації, що, як було зазначено, складалась з колишніх членів СС. Заявник наголошував на тому, що основною метою його акції було нагадати громадськості про вчинені есесівцями злочини та вшанувати пам'ять зальцбуржських євреїв, які загинули від рук есесівців. Збіг місця й часу з церемонією вшанування пам'яті «Камерадшафт IV» був основною частиною послання, яке заявник намагався донести до громадськості.

44. На думку Суду, беззаперечна заборона демонстрації протесту є крайньою мірою, яка вимагає особливих підстав для виправдання, тоді як заявник в цій справі, який був парламентарем, в основному бажав висловити протест проти зібрання «Камерадшафт IV» і в такий спосіб оприлюднити погляди з питання, яке становило суспільний інтерес (див. *mutatis mutandis*, «Єрузалем проти Австрії» (*Jerusalem v. Austria*), № 26958/95, пункт 36, ECHR 2001-II). Суд здивований тим фактом, що національні органи влади не надали значення цьому аспекту справи.

45. Не підлягає сумніву, що мета, яку переслідували, тобто захист проведення церемонії «Камерадшафт IV», не була достатнім виправданням зазначеної заборони. На цьому чітко наголосив Конституційний суд, і Європейський суд цілком погоджується із такою позицією.

46. За цих умов залишається з'ясувати, чи така заборона виправдовувалась метою захистити право відвідувачів кладовища на здійснення релігійних обрядів. Конституційний суд взяв до уваги урочистий характер Дня всіх святих, традиційно присвяченого вшануванню пам'яті померлих, та безпорядки, що виникали в минулі роки внаслідок суперечок між членами «Камерадшафт IV» та членами демонстрацій протесту.

47. Зі свого боку, Європейський суд відзначає декілька чинників, які свідчать про те, що зазначена заборона не відповідала меті, якої прагнули досягнути. Передовсім, зібрання жодним чином не було спрямоване проти релігійних почуттів відвідувачів кладовища чи проти релігійних обрядів. Крім того,

заявник розраховував лише на незначну кількість учасників, які планували виражати свої погляди в мирний та безшумний спосіб — вони мали тримати плакати із виразами про вшанування пам'яті — а також вони чітко зазначили, що не будуть вдаватись до використання пісень та прапорів. Таким чином, заплановане зібрання саме по собі не могло завдати шкоди релігійним почуттям відвідувачів кладовища. Окрім того, якщо органи влади побоювались того, що могли виникнути гострі суперечки, як це мало місце в минулі роки, то не було представлено інформації про те, що в минулому мали місце прояви насильства.

48. За таких обставин Суд не переконали аргументи уряду, згідно з якими рішення, яке б дозволило провести обидва зібрання та вжити запобіжних заходів, таких, як присутність поліцейських з тим, щоб утримувати обидві групи на відстані одна від одної, не було реальним та не дозволило б здійснити право заявника на свободу зібрань, разом з тим пропонуючи достатній захист прав осіб, які б прийшли відвідати кладовище.

49. Замість цього національні органи влади наклали беззаперечну заборону на заплановане заявником зібрання. Тому Суд вважає, що ці органи не зважили належним чином на інтереси заявника у проведенні запланованого зібрання і у вираженні протесту проти церемонії, організованої «Камерадшафт IV», натомість приділивши надто велику увагу тому, щоб інтересам осіб, які відвідуватимуть кладовище, не було завдано щонайменших незручностей.

50. Зважаючи на всі ці фактори та жодною мірою не втручаючись в поле розсуду, яким наділена держава в цьому питанні, Суд вважає, що австрійським органам влади не вдалося досягти потрібної рівноваги між конкуруючими інтересами, які були задіяні в цій ситуації.

51. Таким чином, було порушено статтю 11 Конвенції.

II. СТВЕРДЖУВАНЕ ПОРУШЕННЯ СТАТЕЙ 9, 10, І 14 КОНВЕНЦІЇ

52. Заявник також посилався на порушення статей 9, 10 і 14 Конвенції.

53. Враховуючи наведені вище міркування, Суд вважає, що немає окремої потреби розглядати ці статті.

III. ЗАСТОСУВАННЯ СТАТТІ 41 КОНВЕНЦІЇ

54. Стаття 41 Конвенції передбачає:

«Якщо Суд визнає факт порушення Конвенції або протоколів до неї і якщо внутрішнє право відповідної Високої Договірної Сторони передба-

чає лише часткове відшкодування, Суд, у разі необхідності, надає потерпілій стороні справедливую сатисфакцію».

А. Судові витрати

55. Уточнивши, що він не має намірів вимагати відшкодування за моральну шкоду, заявник висунув вимогу про відшкодування витрат в розмірі 7 577,86 євро, включно з ПДВ, на судові витрати, з яких 2 378,88 євро було витрачено в національних судових інстанціях (передовсім — в Конституційному суді) і 5 198,98 євро — на судові процедури в конвенційному органі.

56. Уряд не висловив заперечень щодо витрат в національних судових інстанціях, однак визнав надмірними витрати на судові процедури в Європейському суді.

57. Суд нагадує, що відповідно до статті 41 Конвенції Суд відшкодовує витрати, якщо він переконується, що такі витрати були реальними та необхідними і були представлені в розумних межах (див., наприклад, «Фельдек проти Словаччини» (*Feldek v. Slovakia*), № 29032/95, пункт 104, ECHR 2001-VIII).

58. В тому, що стосується витрат в національних судових інстанціях Суд вважає, що ці витрати були необхідними і в розумних межах. Тому Суд присуджує цю суму у повному обсязі, а саме — 2 378,88 євро.

59. Заявник мав також понести і витрати, які були пов'язані з провадженням за конвенційною процедурою. Однак, з огляду на суми, які присуджувались в якості відшкодування у подібних справах, (див., наприклад, «Видавництво "Wirtschafts-Trend Zeitschriften-Verlags GmbH" проти Австрії» (*Wirtschafts-Trend Zeitschriften-Verlags GmbH v. Austria*), № 58547/00, пункт 59, 29 жовтня 2005 року) та визнаючи їх подібність, Суд присуджує заявнику 3 500 євро.

60. Загалом Суд присуджує заявникові 5 878,88 євро, разом із ПДВ, в якості відшкодування за судові витрати.

В. Відсотки у разі несвоечасної виплати

61. Суд вважає, що в разі несвоечасної сплати мають бути нараховані відсотки в розмірі граничної кредитної ставки Європейського центрального банку, плюс три відсотки.

НА ЦИХ ПІДСТАВАХ СУД

1. Шістьма голосами проти одного *постановляє*, що було порушено статтю 11 Конвенції;

2. Одногосно *постановляє*, що немає потреби в окремому розгляді скарги заявника з посиланням на порушення статей 9, 10 та 14 Конвенції.

3. Шістьма голосами проти одного *постановляє*,

а) що протягом тримісячного строку від дня, коли це рішення стане остаточним, держава-відповідач, відповідно до пункту 2 статті 44 Конвенції повинна виплатити заявнику 5 878,88 (п'ять тисяч вісімсот сімдесят вісім євро вісімдесят вісім центів) євро як компенсацію за судові витрати;

б) що зі впливом зазначених вище трьох місяців і до остаточного розрахунку на названу суму нараховуватимуться відсотки в розмірі граничної кредитної ставки Європейського центрального банку, яка діє упродовж прострочення періоду виплати, плюс три відсотки.

4. Одногосно *відхиляє* решту вимог заявника щодо справедливої сатисфакції.

Учинено англійською мовою і повідомлено у письмовій формі 29 червня 2006 року, відповідно до пунктів 2 і 3 Правила 77 Регламенту Суду.

Підпис: К. Розакіс,
Голова Суду

Підпис: С. Нільсен,
Секретар Суду